

Hodnocení činnosti FONTES RERUM družstva pro ekonomická, politická a sociální studia za rok 2005

Družstvo FONTES RERUM uspořádalo v roce 2005 sedm seminářů. Průběh diskusních odpolední tak, jak byly zaznamenány, jsou pravidelně zveřejňovány jednak na www stránkách družstva a jednak jsou vydávány formou publikací.

Jednotlivá zvolená témata byla vždy probírána tak, že v úvodním slovu předřečníci vyslovili svůj názor a následovala diskuse zúčastněných, která byla ukončena jednak reakcí předřečníků na proběhlou diskusi, jednak vyslovením konečného individuálního hodnocení problematiky.

V průběhu roku se realizovalo:

1. dne **20. ledna 2005** se uskutečnil seminář na téma **Byly komunismus a národní socialismus stejným zlem?** s podtitulem *Bude nošení triček s Che trestným činem?*. V úvodu k tématu promluvili: V. Komárek (bývalý poradce Che Guevary), I. Langer (místopředseda PSP ČR a stínový ministr vnitra), L. Pavlát (ředitel Židovského musea Praha) a Z. Zbořil (politolog a šéfredaktor časopisu Mezinárodní politika). V diskusi byly vyslovovány názory na hodnocení komunistického a nacistického režimu. Konstatovalo se, že šlo o režimy totalitní s jedinou uznávanou ideologií, která byla společností vnucována a které podřídily veškeré své vnitřní normy. Ve své podstatě to byly režimy militantně antidemokratické a ve svých důsledcích agresivní, které se vždy nejprve obrátily dovnitř proti tzv. vnitřním nepřítelům. Rozdíl obou režimů lze spatřovat v tom, že nacistický režim à priori rozhodoval o právu na život, byl tedy zručně výjimečný. Co se týče vyvolaného utrpení a zločinnosti obou jmenovaných režimů neexistuje podstatný rozdíl a není ani měřítko pro postižení stupně krutostí, vyvolaných oběma režimy. Existuje však rozdíl mezi těmito režimy a to zejména z hlediska nebezpečnosti - ideologie národního socialismu nemá šanci v současném světě stát se reálnou silou. Komunistická ideologie je dnes podstatně nebezpečnější, protože její cíle vycházejí ze společností podporovaného ideálu, aby ve světě existovala spravedlnost a panovalo právo. Posuzujeme-li však prostředky, které k cíli mají vést v komunistické společnosti, je třeba konstatovat stejnou společenskou nebezpečnost obdobnou nacionálnímu socialismu. Zajímavá diskuse dále vnikla nad právní postižitelností verbálního projevu a vyslovených názorů a zda a jak omezovat umělecký projev. Na závěr bylo konstatováno, že současná doba je časem diplomacie a že naše země potřebuje národní usmíření a kvalitativní mobilizaci národa k dosažení chtěné budoucnosti.
2. dne **10. března 2005** se realizovala diskuse na téma: **Jaké nás čekají daňové změny v roce 2006?** s podtitulem *Dostanou daňové úlevy bohatí či průměrný občan?*. Svůj názor prezentovali: J.Dolejš (poslanec PSP ČR a místopředseda KSČM), B.Frýbert (více president Svazu průmyslu a dopravy ČR), B.Sobotka (ministr financí ČR) a V. Tlustý (předseda poslaneckého klubu ODS v PSP ČR a stínový ministr financí).

Přednášející prezentovali jednak názory vedoucích parlamentních stran a jednak pohled praxe na existující výši daní, daňovou zátěž a připravované hlavní změny v daňovém systému pro nejbližší období. Ministr financí uvedl, že je celý problém třeba chápat jako spojitost daňové zátěže a výše výdajů a dále struktury současných daní. Míra přerozdělování je cca o 10% vyšší než je složená daňová kvóta. Do státního rozpočtu je inkasováno cca 36% z HDP, výše veřejných rozpočtů představuje ročně 100 mld. Kč a tyto výdaje nejsou kryty příjmy z veřejných rozpočtů, což zvyšuje míru přerozdělování v ČR. Ta odpovídá přibližně daňovému zatížení zemí v EU. V roce 2006 budou ve snaze udržet nebo posílit konkurenceschopnost ČR sníženy daně z příjmů právnických osob z 26% na 24%. Předpokládá se, že celkové daňové zatížení se v letech 2006-2007 bude vracet na úroveň roku 2002 (v 2006) a pod úroveň 2002 od roku 2007. K posílení konkurenceschopnosti bude třeba modernizovat náš sociální systém přesunem podpory nízkopříjmových rodin z dávkové do daňové oblasti, aby se zvyšovala motivace k účasti na ekonomické aktivitě. Tyto změny jsou orientovány na snížení daně z příjmů fyzických osob u příjmově nejnižších tříd z 15-ti % na 12% a z 20-ti % na 19%. Při zdanění podnikatelů dojde ke zvýšení daňového paušálu a rozšíření možnosti uplatnit daň formou předem vypočtené paušální daně. Byla prezentována i vize ODS, systém rovné daně, který má přinést zvýšení konkurenceschopnosti, snížit daňové zátěže, řešit problém šedé ekonomiky, v oblasti důchodů zavést tzv. rovný důchod. Představitel Svazu průmyslu a dopravy požadoval zjednodušení daňového systému, minimalizaci daňové zátěže ve prospěch vzdělání, výzkumu, vývoje investic a ekologie. Chybí definování hospodářské politiky vlády, obsahující časovost realizace, gesce a věcné výstupy. V diskusi dále byla hodnocena situace na Slovensku, efektivnost existujícího správního systému u nás, editační povinnosti, zvýšení správních poplatků a penalizace.

3. dne **21.dubna 2005** proběhl seminář na téma: **Imigrace do České republiky** s podtitulem *Co s tím má a může dělat stát? Proč nefunguje imigrační projekt MPSV?* Jako panelisté k tématu vystoupili: V. Ivanovičová (manažerka projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků na MPSV), K.Kříž (firma Value Added, a.s. a poradce předsedy ODS) a L.Sládková (vedoucí mise Mezinárodní organizace pro migraci v Praze).

V úvodu byly prezentovány základní informace, charakterizující situaci v ČR jako: počet obyvatel a jeho predikce, vývoj plodnosti, struktura přírůstku obyvatelstva, strom obyvatelstva a srovnání vývoje v ČR s vybranými zeměmi. Hovořilo se o hlavních cílech Mezinárodní organizace pro migraci a její mise v ČR, spočívajících především v poradní činnosti, boji proti obchodování s lidmi a provádění výzkumu ve smyslu metodiky Mezinárodní organizace. Bylo konstatováno, že v dnešní době se pojem migrace stává jevem globálním a že pracovní trhy jednotlivých zemí potřebují stálou dodávku na základě poptávky po pracovní síle. V ČR existuje situace, že se nerozlišuje mezi žadatelem o azyl, uprchlíkem, ekonomickým migrantem, atd. Je zde cca 0,75 mil. cizinců, žijících v ČR legálně buď na dlouhodobý pobyt nebo v rámci trvalého pobytu. Cizinci, žijící zde na dlouhodobý pobyt nemají u nás žádná práva - tento fakt je z hlediska dlouhodobého nepřijatelný. V současné době všechny státy zvažují jak nastavit podmínky imigrace a proto ČR má šanci prostřednictvím dobře připraveného vlastního modelu se na tomto řešení významně podílet. Projekt MPSV je pilotní projekt, probíhající od července 2003. Snaží se hledat problémy a řešení našeho trhu práce. Projekt prostřednictvím internetu zprostředkovává pro uchazeče o práci pracovní kontakt v ČR, provádí jejich hodnocení bodovým systémem, zkoumá

se dosah změny hodnotících parametrů. Pilotní projekt je na dobu tří let nastaven na vybraných devět zemí, za pět let bude otevřen hodnocení imigrantů ze všech zemí. Mluvílo se o tom, že v ČR chybí ekonomická analýza poptávky, ze které by pilotní model mohl vycházet. Bylo konstatováno, že chybí konsensus v politické oblasti na otázku migrace, panují špatné podmínky pro fungování naší cizinecké policie. Hodnotil se existující vztah Čechů k českým emigrantům. Rozebíral se všeobecně existující názor, že cizinci berou našim lidem práci. Je třeba vycházet z faktu existence globální ekonomiky, který mění pohled na jev imigrace, existující potřeby pokrytí určitého nedostatku vlastních pracovních sil, ale i na nevyhnutelný jev určitého přerozdělování bohatství mezi Západem a Východem.

4. dne **10. května 2005** proběhla diskuse na téma: **Květen 1945 vítězství anebo osvobození?** zorganizovaná k *60.výročí od konce 2. světové války*.

Diskuse k danému tématu se zúčastnili jako předřečníci: K.Šplíchal (poslanec ČR za ČSSD), J.Kuklík (historik, profesor Filosofické fakulty UK) a J.Šedivý (diplomat, historik a bývalý ministr zahraničních věcí ČR).

Postupně, tak jak vystupovali předřečníci v úvodním slovu i dále tak, jak probíhala vlastní diskuse, byly vyslovovány názory na úlohu a působení Československa před válkou, v ní a po ní. Bylo poukázáno na to, že při hodnocení je třeba vzít v úvahu pozici čs. diplomacie, z jakých mezinárodních souvislostí tato politika vycházela a jaké okolnosti musela brát v úvahu. V první fázi války měla dva hlavní cíle: pokusit se o zrušení Mnichovské dohody a usilovat o to, aby exilová vláda v Londýně byla uznána bojujícími velmocemi za suverénní reprezentaci Československa. To se do roku 1943 do určité míry dařilo. V druhé fázi války musel prezident Beneš uvažovat, co se stane na území Československa v momentě skončení války a musel počítat s pravděpodobností, že budeme zcela nebo z části osvobozeni sovětskou armádou a že pobyt jakékoliv armády na našem území vyvolá i politický vliv této armády na vývoj věcí v osvobozené zemi. Byly připomenuty některé stěžejní momenty průběhu 2.světové války a vystupování velmocenských zemí v ní. Čs. diplomacie za války sledovala a vyhodnocovala vývoj na frontách i vztahy obou západních velmocí k Sovětskému svazu. Stalin sehrál významnou roli z hlediska určení budoucích zájmů ve východní Evropě. Prezident Beneš musel akceptovat tyto mezinárodní faktory a zejména fakt, že převážnou část našeho území osvobodí Sověti. Diskutující se vyjadřovali a hodnotili pozici a počínání presidenta Beneše. Další probírané téma byl vztah mezi domácím a zahraničním odbojem a bylo konstatováno, že se našla zásadní shoda, směřující k obnově čs. státnosti a suverenity. Domácí odboj, který začínal již v období 2.republiky, výrazně vyžadoval prioritu domova. Exilový odboj učinil řadu kroků, aby se Československo stalo vítězným státem a mezinárodně právně součástí Velké koalice. Přednášející došli k závěru, že pokud se hovoří o osvobození - Československo bylo osvobozeno, ale zároveň pro Československo byl konec války vítězstvím, neboť jeho jednotky se na západní a východní frontě zúčastnily bojů a domácí odboj byl v určité fázi války co do výsledků průkazný. Hovořilo se o úloze presidenta Háchy a o dnešní tendenci částečně přehodnotit jeho výrazně negativní hodnocení. Několik přímých účastníků odboje vyprávělo své prožitky z doby války a souhrnně hodnotili účast českých lidí v této době. Bylo řečeno, že den vítězství je určitá symbolika - její obsah spočívá v tom, že jsme byli účastníky vítězného seskupení za 2. světové války, což by mělo podnítit národní sebevědomí.

5. dne **23. června 2005** se konal seminář k tématu: **Evropská ústava, kam s ní?** s podtitulem (*Dead or alive? A co Euro?*)
Úvodní slovo přednesli: J. Kohlíček (europoslanec, člen Výboru pro dopravu a turistiku Evropského parlamentu), D.Šejch (místopředseda Zahraničního výboru PSP ČR), L. Tichý (vedoucí katedry evropského práva UK) a L. Zaorálek (předseda PSP ČR).
Diskuse byla silně ovlivněna nedávným holandským a francouzským odmítnutím ústavní smlouvy v lidovém referendu. Předřečníci vyjadřovali kontroverzní názory na obsah, charakter a dosah nově vzniklé ústavní smlouvy. Konstatovalo se, že se nejedná o klasickou ústavu, ale o mezinárodní dohodu mezi státy o respektování tohoto dokumentu. Je to tedy soubor primárního práva, právních norem nejvyšší právní síly a je měřítkem právnosti norem sekundárního práva, tzv. komunitárního práva, vytvořeného parlamentem, radou a komisemi. Jejím hlavním účelem je vymezit základní pravidla fungování společenství a státu. Hovořilo se o tom, že neexistuje jasná představa společenství jako celku o jejích budoucích zájmech a prioritách a zároveň i neujasněnost jednotlivých členských zemí (i ČR) o svých preferencích, které budou ve společných jednáních prosazovat. Současná složitá situace v EU, kdy zejména starší členské státy se potýkají s poměrně nízkým ekonomickým růstem nebo stagnací, problémy s konkurenceschopností a probíhající reformou sociálního státu, je zhoršována přistoupením nových méně ekonomicky situovaných zemí, kde však v současné době dochází k rychlejšímu rozvoji - a tyto starší členské státy dle přijatých společných zásad přispívají na razantnější rozvoj přistoupivších států, což vyvolává nevoli občanů těchto zemí. Vznikla diskuse, zda ČR v současné situaci má či nemá hledat konkrétní zemi jako spojence při prosazování svých zájmů. Dále byly diskutovány otázky vhodnosti volby lidového referenda jako nástroje k rozhodování o přijetí evropské ústavy v našich podmínkách, zda jsou a do jaké míry zohledněny v evropské ústavě názory a vůle běžných občanů jednotlivých států a jakým způsobem neúspěšná referenda ovlivní další proces postupné integrace EU.
6. dne 22. září 2005 proběhl seminář na téma **Čína 21. století - mírový vzestup nové supervelmoci?** s podtitulem *Kdy předstihne Japonsko a kdy bude připojen Tchaj-wan*).
V úvodu se vyslovili: M.Balabán (vedoucí Střediska bezpečnostní politiky Centra pro sociální a ekonomické strategie FSV UK), V. Filip (místopředseda PSP a předseda KSČM, M.Hála (sinolog, ředitel pro Asii, The Media Development Loan Fund, Inc) a K. Ziegler (finanční ředitel PPF a bývalý zástupce PPF v ČLR).
Charakteristika současné Číny vycházela z faktu, že tato země je na vzestupu (současné průměrné tempo růstu HDP je 9,4% a zahraničního obchodu je 16%). Současný mimořádný růst navozuje diskusi, zda tento jev je dlouhodobě udržitelný a co přinese okolnímu světu a Číně samé. Dnes již způsobuje řadu problémů - dominují problémy společenské a sociální nerovnosti a proto je Čína řazena ve světovém srovnání mezi země značně nerovnoměrné. V zemi existuje vnitřní limitace pracovní migrace, panuje nedobrá situace v oblasti bezpečnosti práce (souvisí s malou právní ochranou migrujících dělníků), zdravotní péče a v přístupu ke vzdělání. Dochází k značnému stárnutí obyvatel (130 mil. seniorů a v roce 2015 cca 200 mil) při nízkém důchodovém zabezpečení (pouze ¼ obyvatel). ČLR má archaický politický systém vedoucí síly jedné strany leninského typu (pouze z organizačního hlediska), důsledkem jsou špatné zpětné vazby v zemi, špatná vymahatelnost právního systému a vznik sociálního pnutí. Systém však není monopartajní; důležitá je změna v

ekonomické politice, kdy dochází k otevírání se podnikatelským kruhům (po červnu 2004), změně v pojmání existence soukromého vlastnictví a způsobu jeho ochrany s prosazením principu rovnostářství jakéhokoliv vlastnictví a jeho ochrany. Toto pojetí socialistického zřízení se zcela vymyká našemu pojetí definice tohoto systému. Z bezpečnostního hlediska vychází praktická politika z teze nespolehání se primárně na vlastní vojenskou sílu a počítá s existencí současné situace stability mezi velmocemi, tzv. epochy strategické příležitosti, jejíž trvání odhadla ČLR do poloviny 21.století. Priority jsou: návrat Tchaj-wanu pod plnou strategickou kontrolu ČLR, bezproblémový přístup k energetickým zdrojům, posilování své aktivní přítomnosti za svými hranicemi, zajištění suverenity nad Tibetem a Sin Tiangem. Rozhodující v této otázce je vývoj vztahu ČLR k USA, Indii, Rusku a Japonsku. Byly vysloveny a hodnoceny zkušenosti z pobytů v ČLR politika, obchodníka i řady diskutujících. Shodli se, že ČLR nepředstavuje hrozbu pro okolní svět, podíl čínské ekonomiky na celosvětovém HDP činí pouze kolem 4%, velkým problémem je otázka životního prostředí a řešení vysoké energetické náročnosti výroby a nerespektování předpisů a standardů. Podnikatelské prostředí bylo hodnoceno jako velice pragmatické a profesionální s tím, že celkově lze vztahy k ČR hodnotit kladně.

7. dne 22. září 2005 se uskutečnil seminář s diskusí k tématu **Zákoník práce** s podtitulem *Jaký zákoník práce potřebujeme pro dosažení hospodářského růstu a udržení sociální soudržnosti v dobách globalizace*.

Vystoupili: V.Kulhánek (více president Svazu průmyslu a dopravy), Z.Škromach (ministr MPSV a místopředseda vlády), M.Štěch (předseda ČMKOS a senátor) a P.Šimerka (1.náměstek ministra MPSV).

Návrh nového znění zákoníku práce byl předložen do vlády na přelomu května a června a na základě řady připomínek byl značně pozměněn. Návrh dle vyjádření zpracovatelů je značně ovlivněn dobou, programovým prohlášením vlády, platným právem EU - což dopředu determinovalo autory návrhu. Je ale jediným uceleným konceptem kodexu práce, i když byl značně kritizován podnikateli i zástupci odborových svazů. MPSV považuje nový návrh ve srovnání se starým, dosud platným zákoníkem práce, za značně liberalizující. Debata vznikla i nad formou způsobu zajištění pracovního kodexu a problémem vztahu zákoníku práce k občanskému zákoníku. Požadavek na případné zapracování vazby na občanský zákoník značně znesnadní práci se zákoníkem práce, tento návrh propagátorů principu subsidiarity je považován pro praktické využívání za příliš komplikovaný, neumožňující orientovat se v zákonech bez pomoci právníků nebo vykladačů zákonů. Jinou diskutovanou možností změny je možnost upravit komplexně pracovní právní vztahy bez ohledu na text občanského zákoníku s převedením potřebných prvků do zákoníku práce, což by znamenalo značné rozšíření návrhu (400 §). Při debatě o konkrétních sporných bodech návrhu zákoníku práce byly probírány problémy jako: rozvázání pracovního poměru bez udání důvodu zaměstnavatelem, problém délky výpovědní lhůty, zaměstnávání na zkrácený úvazek, odstranění tzv. nabídkové povinnosti zaměstnavatelů, zachování nároku na práci a udržení tzv. nároku na rovné prostředí, povinnost zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 10 lidí informovat odbory o situaci ve firmách a problém optimálního počtu a velikosti vznikajících odborových organizací tak, aby vedení firem nemuselo řešit stejné problémy s mnoha existujícími odborovými organizacemi. Odborové svazy poukazují na nutnost zachovat již vžitě výhod, které současný zákoník práce v ČR zajišťuje a argumentují tím, že požadavky odborů nevybočují z běžného standardu sociálních výhod v sousedních zemích. Ministr práce a sociálních věcí zakončil seminář konstatováním,

že je třeba dále jednat o principech budoucího systému a poukázal na fakt, že konkrétní sporné požadavky je možno jako různě nastavitelné parametry systému měnit a doplňovat.

Výkaz zisků a ztrát

Výkony	623
Výkonová spotřeba	552
Přidaná hodnota	71
Osobní náklady	10
Odpisy dlouhodobého. majetku	9
Ostatní provozní náklady	37
Provozní výsledek hospodaření	15
Ostatní finanční náklady	2
Finanční výsledek hospodaření	-2
Daň z příjmů za běžnou činnost	3
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	10
Výsledek hospodaření za účetní období	10
Výsledek hospodaření před zdaněním	13

Rozvaha

Aktiva celkem	176
<i>Oběžná aktiva</i>	<i>176</i>
Krátkodobé pohledávky	
Krátkodobý finanční majetek	176
Pasiva	176
<i>Vlastní kapitál</i>	<i>157</i>
Základní kapitál	130
Rezervní fond	21
Výsledek hospodaření minulých let	-4
Hospodářský výsledek běžného účetního období	10
<i>Cizí zdroje</i>	<i>19</i>
Krátkodobé závazky	19